

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο(μονάδες 15)

Στο Κείμενο 1 ο συγγραφέας παρουσιάζει το βιβλίο της Μέρι Μπίαρντ *Γυναίκες και Εξουσία*, όπου στηλιτεύεται η ανθεκτικότητα των προκαταλήψεων εναντίον της γυναίκας σε μια διαχρονική προσέγγιση της σχέσης γυναίκας και εξουσίας. Η Μπίαρντ υπογραμμίζει με παραδείγματα την υποτίμηση της γυναικείας «φωνής» ως απόδειξη του ότι η εξουσία ήταν και είναι καθαρά ανδρικό προνόμιο, από το οποίο η γυναίκα είναι αποκλεισμένη. Προτείνει, συνεπώς, την αλλαγή της δομής της εξουσίας, ώστε να μπορούν να την ασκήσουν και οι γυναίκες χωρίς να χρειάζεται να μιμούνται τους άνδρες.

Ερώτημα 2^ο(μονάδες 10)

α. Ο τίτλος του Κειμένου 2 («Η 35χρονη Εσμά δεν θα περιμένει άλλο») συνδέεται στενά με το περιεχόμενο του κειμένου, καθώς υπογραμμίζει τραγικά τη ματαίωση των προσδοκιών, των ονείρων και των υπεράνθρωπων προσπαθειών της ηρωίδας Εσμά εξαιτίας του θανάτου της. Καταγγέλλεται, έτσι, η αντιπροσωπευτική περίπτωση της ως ανθρώπου που ζει στο περιθώριο σε κατάσταση διαρκούς αναμονής και τελικής ματαίωσης. Επικοινωνιακά, ο τίτλος είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικός, δεδομένου ότι απρόσμενα και με την παράθεση του ονόματος της Εσμά, δημιουργεί την αίσθηση ότι η συγγραφέας συζητά με τον αναγνώστη για μια κοινή γνωστή, μια γυναίκα «της διπλανής πόρτας», ενώ διεγείρει το ενδιαφέρον και την απορία του αναγνώστη («Γιατί δεν θα περιμένει άλλο;»), η οποία βρίσκει την απάντησή της μέσα στο κείμενο.

β. Περιπτώσεις χρήσης των εισαγωγικών στο Κείμενο 2 και η υψηλή λειτουργικότητά τους:

- «δεν μπορώ»: φράση που επισημαίνεται ότι ποτέ δεν ξεστόμισε η Εσμά, ως απόδειξη της ακατάβλητης θέλησης και του αγώνα της για βελτίωση της προσωπικής της και της οικογενειακής της ζωής
- «τέλος του 2018 στην καλύτερη περίπτωση»: τα λόγια από επίσημα, προφανώς, χείλη που επιμήκυναν το χρόνο αναμονής της πολυπόθητης ένωσης της Εσμά με τον άνδρα της και την πλήγωσαν (ένας από τους λόγους που ενδεχομένως συνέτειναν στο θάνατό της)
- η «Κ» / στην «Κ»: συντομογραφία της *Καθημερινής*, του εντύπου που φιλοξενεί το άρθρο για την Εσμά και του οποίου οι δημοσιογράφοι την συνάντησαν και κατέγραψαν την ιστορία της
- «Ξέρουν ότι η μαμά νοσηλεύεται ... μετακομίσεις και ματαιώσεις»: κατά λέξη παράθεση των φράσεων της επιστήθιας φίλης της Εσμά. Αποκαλύπτει αφενός την τραγικότητα των παιδιών της που αγνοούν το θάνατο της μητέρας τους, αφετέρου αιτιολογεί, με την αυθεντικότητα της προσωπικής μαρτυρίας, το τέλος της ηρωίδας
- «ξεμπλόκαρε»: πικρή ειρωνεία για την ανάγκη να μεσολαβήσει ένας θάνατος σαν θυσία, για να λυθεί ένα οικογενειακό προσφυγικό δράμα επιταχύνοντας διαδικασίες που θα μπορούσαν να είχαν σώσει την τραγική ηρωίδα
- θα «αναπαυθεί»: θα ταφεί αλλά και θα ξεκουραστεί από μια ζωή αγώνα και βασάνων (συνδυασμός εισαγωγικών με συνυποδήλωση)

Ερώτημα 3^ο(μονάδες 10)

Τα Κείμενα 1 και 2 παρουσιάζουν πτυχές της ζωής και του αγώνα της γυναίκας, διαχρονικά το πρώτο, στις σύγχρονες ρευστές κοινωνίες το δεύτερο. Και τα δύο διακρίνονται από υψηλή αποτελεσματικότητα στη μετάδοση του νοήματός τους, καθώς καταγγέλλουν άμεσα ή έμμεσα τη γυναικεία «μοίρα» αξιοποιώντας πλήθος τεχνικών: η προβληματική σχέση της γυναίκας με την εξουσία στο Κείμενο 1 καταγγέλλεται με την ειρωνεία, τη διαχρονική παράθεση παραδειγμάτων και τη διατύπωση συγκεκριμένων αντιπροτάσεων στην αλλοτριωτική εξομίωσή της με τους άνδρες, προκειμένου να αποκτήσει εξουσία· η τραγικότητα της αγωνιζόμενης γυναίκας «με άποψη» (μορφωμένης, εργαζόμενης, πολιτικής πρόσφυγα και οικογενειάρχη) και η ματαίωση των προσδοκιών της ως απρόσμενη «θυσία» που βελτιώνει τη ζωή της οικογένειάς της, καταγράφονται με την

περιγραφή, την αφήγηση, τις ρητορικές ερωτήσεις, τα σχήματα λόγου, τον μικροπερίοδο λόγο. Τέλος, οι απρόσμενοι τίτλοι και των δύο κειμένων αυξάνουν την περιέργεια του αναγνώστη για το περιεχόμενο και, συνακόλουθα, την αποτελεσματικότητα της μετάδοσης του μηνύματος.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

Το ποιητικό υποκείμενο των αρχών του 20^{ου} αιώνα απευθύνεται στη Γυναίκα - σύμβολο της γυναικείας ύπαρξης και ταυτότητας ζητώντας της να απελευθερωθεί από την κοινωνική σκλαβιά και την υποταγή στη θέληση του άνδρα. Της ζητά να μην προσφέρει δώρα στο βωμό κάποιου νέου θεού, αλλά να απελευθερωθεί εσωτερικά από το τριπλό είδωλο της υποδούλωσής της, τη Συνήθεια, το Κέρδος και την Πρόληψη, και να απαρνηθεί ψευδείς αντιλήψεις του παρελθόντος, γοητευτικά «παραμύθια» που την αποκοίμιζαν. Με όπλα την Αλήθεια, την Αγάπη και την Ομορφιά της, της ζητά να πνίξει τον εφιάλτη της καταπίεσης. Αξιοπρόσεκτη η χρήση του επιρρήματος «αντρίκεια» σε ένα ποίημα για τη γυναικεία απελευθέρωση: η γυναίκα για να ξεσκλαβωθεί από τον άνδρα, πρέπει «να δουλέψει» σαν άνδρας!

Κειμενικοί δείκτες που αξιοποιούνται:

- *Γυναίκα, Αγάπη, Αλήθεια, Ομορφιά*: με κεφαλαία αρχικά, ως σύμβολο της γυναικείας ύπαρξης και ταυτότητας το πρώτο, ως λέξεις-αξίες του γυναικείου αγώνα τα υπόλοιπα
- Δεύτερο ρηματικό πρόσωπο που αρχικά πραγματεύεται με αμεσότητα το θέμα, ενώ ακολούθως, σε συνδυασμό με τη χρήση της προστακτικής (*κάψε, σκάψε, θάψε, πνίχ'τον*), αποπειράται να ξυπνήσει τη γυναίκα και να της δείξει το δρόμο της απελευθέρωσης
- Υποθετικός λόγος (*αν θες αντρίκεια να δουλέψεις για τον ξεσκλαβωμό σου, δε σε φτάνει να κάψεις, να σκορπίσεις, να ξοδέψεις το χρυσάφι, τη σμύρνα, το λιθάνι στο νέο βωμό*) ως έκφραση-εκκίνηση του βασικού προβληματισμού

- Ασύνδετο σχήμα (να κάψεις, να σκορπίσεις, να ξοδέψεις / το χρυσάφι, τη σμύρνα, το λιβάνι / Συνήθεια, Κέρδος, Πρόληψη) ως αποτύπωση όσων η Γυναίκα πρέπει να αποφύγει ή να απαρνηθεί προκειμένου να απελευθερωθεί κοινωνικά
- Πολυσύνδετο σχήμα (για την Αγάπη και για την Αλήθεια ... κι η Ομορφιά) προκειμένου να καταγραφούν τα 3 όπλα αλλά και στόχοι της Γυναίκας
- Επιθετικοί Προσδιορισμοί, που χαρακτηρίζουν θετικά και αρνητικά τα ουσιαστικά προς επίρρωση του νοήματος κ.ά.

Η απάντηση στο ερώτημα αν η Γυναίκα του 21^{ου} αιώνα έχει ικανοποιήσει τα ζητούμενα του ποιητικού υποκειμένου, είναι ελεύθερη, ανάλογα με τις προσωπικές απόψεις των μαθητών/-τριών, αλλά πρέπει να τεκμηριώνεται από επιχειρηματολογία συνδεδεμένη με το σύγχρονο κοινωνικό συγκείμενο.